

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

литогр. Имп.Ун-та, 1899. – 879 с. **54.** *Элиасберг Е.* Представляет ли собой акционерный устав закон или договор : решение Правительствующего Сената за 1908 г. № 73 / Е. Элиасберг // Вестн. права и нотариата. – 1912. – [№ 11, № 41]. – С. 1003–1005.

АКЦИОНЕРНЫЕ ЗЕМЕЛЬНЫЕ БАНКИ РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ: ОПЫТ РЕГУЛИРОВАНИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВОЙ ФОРМЫ Кириченко В. Е.

Исследуются отечественный и зарубежный исторические опыты возникновения и правового регулирования такой организационно-правовой формы предпринимательства, как акционерное общество. Подвергнута анализу практика использования этой формы для организации в Российской империи института долгосрочного кредита. Рассматривается соотношение общеправовых норм и норм сепаратного законодательства.

Ключевые слова: кредитование, акционерная компания, банк, ипотека, организационно-правовая форма.

JOINT STOCK LAND BANKS OF THE RUSSIAN EMPIRE – THE EXPERIENCE OF THE LEGAL REGULATION OF ORGANIZATIONAL AND LEGAL FORM Kirichenko V.

We study home and foreign historical experience of origin and legal regulation of such organizational and legal form of business as a joint stock company. We analyzed the practice of this form using for the organization of the institute for long-term loan in the Russian Empire. We consider the ratio of general rights standards with standards of a separate law.

Key words: financing, joint stock company, bank, mortgage, organizational and legal form.

Надійшла до редакції 18.11.2011 р.

УДК 340.15:331.104(477)

С. А. Черніченко,
*канд. іст. наук, доцент, Національний
університет «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого», м. Харків*

ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ З РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ У ПЕРШІ РОКИ НЕПУ (1921–1924 РР.)

У статті висвітлено становлення системи приватного промислового підприємництва в Україні, сприяння цьому процесу видаваних у той період державних законодавчих актів. Разом з цим, як показано в статті, зі зміцненням соціалістичного сектора господарства державні органи підсилюють економічний тиск на приватників, обмежують їх діяльність, поступово витісняючи з виробництва й товарообігу.

Ключові слова: державні органи, приватне підприємництво, орендарі, економічний тиск, фінансовий стан.

Упродовж останніх років в Україні успішно розвиваються ринкові відносини, в яких підприємству належить одне з провідних місць, оскільки воно забезпечує виконання низки важливих соціальних функцій. Підприємство сприяє розвитку і розширенню виробничого потенціалу країни, що дає можливість збільшувати виробництво валової продукції, створювати робочі місця, зменшувати безробіття, забезпечувати працюючих зарплатою і іншими соціальними благами, збільшувати надходження до Державного бюджету. Проте розвиток підприємницької діяльності неможливий без ефективного державного регламентування економічних стосунків між регуляторними органами і суб'єктами підприємництва, недопущення ухвалення економічно неефективних управлінських рішень, обмеження втручання держави в діяльність об'єктів господарювання і усунення перешкод для її розвитку, здійснюваного в межах встановлених законодавством України. Виходячи з цього, важливим завданням держави в сучасних умовах, на наш погляд являється створення організаційно-правових передумов для функціонування ефективного підприємництва. Досить цікавим в зв'язку з цим стає ознайомлення з досвідом вирішення

цієї проблеми в Україні у 20-і рр. ХХ ст. в умовах нової економічної політики.

За останні роки з'явився цілий ряд публікацій, що так чи інакше стосуються державного регулювання приватнопідприємницької діяльності в Україні у період непу. Серед них статті Ю. П. Волосника [2], М. М. Олійника [5], А. А. Сокола [12], А. А. Сушко [15], М. М. Шервдіна [19] та ін., в яких показано розвиток приватнопідприємницької діяльності в області промисловості, політику державних і партійних органів по відношенню до підприємців, економічні заходи по обмеженню і витісненню з економіки приватного виробника.

Мета статті – висвітлити методи державного регулювання діяльності нової буржуазії в промисловості України у перші роки непу, показати його результати.

Переходячи безпосередньо до теми дослідження, слід зазначити, що Х з'їзд РКП(б), (березень 1921 р.), ухваливши рішення про заміну продовольчої розверстки продподатком, проголосив перехід в країні до нової економічної політики. Перша Всеукраїнська нарада КП(б)У (травень 1921 р.), розвиваючи положення з'їзду, поставила завдання відновлення народного господарства в республіці, вказавши на необхідність раці-

онального використання усієї націоналізованої промисловості. Для прискорення господарського відродження визначалася особиста зацікавленість окремого хазяїна і виробника. «З метою посилення товарообігу, розвитку продуктивних сил і використання для цього приватної ініціативи промислових виробників, – проголошувалося у вирішенні наради, – необхідно допустити існування приватних дрібних підприємств, що працюють під загальним контролем державних органів або на правах їх контрагентів» [7, с. 142].

Виконуючи вирішення Першої Всеукраїнської наради, Раднарком УСРР 8 серпня 1921 р. прийняв ухвалу «Про порядок здачі в оренду підприємств, підвідомчих УРНГ». Цим документом РНК України надав кооперативам, товариствам, іншим об'єднанням, а також окремим громадянам право орендувати державні промислові підприємства з метою їх експлуатації. При пропозиції однакових з іншими претендентами умов перевага надавалася кооперативним об'єднанням. Орендарі повинні були відповідати за збереження даного їм в користування майна за судом як в цивільному, так і в кримінальному порядку. До закінчення терміну договору останній міг бути розірваний не інакше як за судом. Односто-

ронне припинення стосунків за договором не допускалося ні з боку державних установ, ні з боку орендарів. Орендарі мали право приймати замовлення від приватних осіб, виробляти товари для збуту на ринку, укладати договори підряду і постачання як з приватними особами, так і державними установами, Держава не брала на себе ніяких зобов'язань по постачанню підприємств, зданих в оренду і їх робітників і службовців. Виключення допускалися лише у тому випадку, коли замовлення давали державні установи і не інакше, як з особливого на кожен окремий випадок дозволу Президії УРНГ [13; 1921. – № 15. – Ст. 425]. В ході реалізації цієї постанови до орендного фонду республіки було відібрано 6426 підприємств, з числа яких вже до кінця поточного року було здано в оренду 5200 підприємств [3, с. 62]. Усі, хто брав в оренду те або інше підприємство, підписували з представниками губраднаргоспу договір, в якому визначалися характер виробничої діяльності підприємства, обсяги і номенклатура виробництва, розміри відновлення і модернізації основних фондів, орендна плата державі та ін. Від орендарів вимагалася бездоганне виконання радянського законодавства про працю і соціальне страхування. Таким чином підприємства, що

передавалися в оренду приватним підприємцям, залишалися за формою власності державними, але за типом виробничих стосунків і організації праці вважалися приватними. Регулюванню підлягали не відносини власності, а соціально-економічні питання, пов'язані з організацією виробництва, його обсягом і формами реалізації продукції.

В цілому орендна кампанія на початку 1920-х років здійснювалася досить організовано і набувала все більші масштаби. Проте мали місце випадки, коли місцеві господарські органи без відповідних судових рішень з тих або інших приводів самовільно розривали орендні договори, порушуючи тим самим законодавство. Щоб припинити це свавілля ЦВК РРФСР 25 серпня 1921 р. прийняв спеціальну ухвалу «О запрете расторжения договоров на аренду государственных предприятий». У ньому, зокрема, констатувалося, що не всі місцеві радянські органи засвоїли основи нової економічної політики. Вони неправильно розуміють взаємодію держави й орендарів. Розрив договорів, закриття виробництв, – підкреслювалося в постанові, – можливі тільки за рішенням судів. Постанова також забороняла будь-яку самовільну ревізію орендованих підприємств [5, с. 18, 19].

В ході орендної кампанії, що почалася, розподіл по окремих групах орендарів в Україні на 1 жовтня 1921 р. був наступним: приватні особи використовували 64 % підприємств, кооперативи – 22 %, артіль – 10 %, державні установи – 4 % [5, с. 20]. На 1 січня 1922 р. серед орендарів було 40,1 % колишніх власників [5, с. 20]. Така велика питома вага останніх пояснювалася тим, що вони добре знали власне виробництво, могли швидко відновити його діяльність, прагнули закріпити його за собою «до кращих часів», не допустити руйнування, сподіваючись на подальшу денационалізацію. Характерним є і те, що ця категорія орендарів була найбільш дисциплінованою відносно своїх зобов'язань перед державою. Разом з ними в число орендарів потрапили не-мало людей, метою яких стало нажитися за всяку ціну за період оренди того або іншого підприємства. Окремі орендарі, користуючись тим, що в початковий період передачі в оренду підприємств не завжди складалися описи їх майна, з метою швидкого збагачення продавали цінне устаткування, що приводило до занепаду і руйнування таких підприємств. У число орендарів потрапляли авантюристи, люди з кримінальним минулим. Шляхом підкупу партійних і державних чиновників, часто не маю-

чи необхідного капіталу для відновлення діяльності підприємства, вони, проте добивалися укладання орендних угод. Єдине, що їх цікавило – це наявність цінного устаткування, сировини, напівфабрикатів, які можна було продати [5, с. 21]. У зв'язку з цим державні органи України відправили на місця ряд директив і циркулярів з вимогою негайно підсилити боротьбу з подібними явищами. УРНГ відправив в губраднаргоспи спеціальну інструкцію про порядок здачі в оренду підприємств і повернення їх державі [6, с. 4-7].

Разом з орендною компанією, що розгорнулася, в Україні почалася денационалізація дрібних і середніх підприємств, повернення їх колишнім власникам. 15 лютого 1922 р. вийшла ухвала ВУЦИК «Про дрібну і середню промисловість», в якій вказувалося, що усі промислові підприємства з числом робітників понад 5 при механічному двигуні або понад 10 без механічного двигуна, якщо відносно їх за час до 21 червня 1921 р. не була здійснена націоналізація, належать їх колишнім власникам і можуть бути використані ними згідно відповідним узаконенням. Президії УРНГ надавалося право звільняти дрібні промислові підприємства з числом робочих до 20 чоловік від націоналізації за клопотаннями кооперативів

і колишніх власників і по витребуванню у кожному окремому випадку місцевих раднаргоспів, якщо ці підприємства не використовувалися або недостатньо використовуються державними органами. Вказувалося, що у разі, якщо ці підприємства були ремонтвані або дообладнані, або отримали постачання за державний рахунок, понесені державою витрати повинні були відшкодовані власниками при відновленні їх права [13; 1922. – № 7. – Ст. 123].

Денационалізація промислових підприємств, що тривала упродовж 1922 – 1927 рр., виявила суперечливі взаємини між державними органами влади і їх колишніми власниками. Держава визнавала часткову приватизацію промислових підприємств, але заперечувала сам інститут приватної власності, що в цілому негативно вплинуло на розвиток приватного підприємництва. Часто, особливо в перші роки, відбіркові комісії ВРНГ віддавали перевагу закриттю непрацюючих підприємств, а не денационалізацію. Так, в 1922 – 1923 рр. з обстежених комісіями 3270 підприємств тільки 467 з них (14 %) були визнані такими, що підлягають денационалізації. Інші ж були залишені у веденні місцевих господарських органів, або підлягали ліквідації [2, с. 160]. Нерідко за чисто

формальних підстав ВРНГ відмовляла колишнім власникам в задоволенні їх клопотань про повернення підприємств. Незважаючи на це в першій половині 1920-х рр. майже 25 % усіх великих (цензових) підприємств знаходилися в руках приватних підприємців, хоча основні засоби приватної промисловості на 80 – 87 % були зосереджені в дрібній промисловості в галузях з виробництва засобів споживання [18; Ф. 539. – Оп. 5. – Спр. 1295. – Арк. 267].

Перехід до непу потребував від державного керівництва змінити відношення до фінансів і узяти курс на відновлення ринкової інфраструктури. Слід зазначити, що згідно з економічною угодою, підписаною між Україною і Росією в кінці 1920 р. фінансова політика розроблялася в Москві. В Україні ж найвищим керівним фінансовим органом стало Управління Уповноваженого Наркомату фінансів РРФСР при Раднаркомі УСРР, реорганізоване у вересні 1923 р. в Наркомфін УСРР. Наркомат фінансів РРФСР продовжував керувати фінансовою політикою в Україні через свого уповноваженого.

Згідно з постановою ВЦВК від 10 листопада 1921 р. у складі Наркомату фінансів РРФСР засновувався Державний банк [13; 1921. – № 23. – Ст. 663]. У

тому ж місяці ухвалою Раднаркому УСРР відновлювала свою діяльність Всеукраїнська контора Держбанку [1, с. 109].

На протязі 1922 – 1923 рр. в Україні була повністю відновлена банківська інфраструктура: запрацювали Український банк, Промбанк, різні місцеві банки, товариства сільськогосподарського кредиту і ін. В той же час приватні підприємці з самого початку діяльності банківської системи були поставлені в далеко нерівні умови в порівнянні з державними підприємствами з можливостей отримання кредиту. Так в 1922 р. в Київській губернії банківські кредити змогли отримати тільки 3 підприємства, в Полтавській – 1. Те ж саме відбувалося і на решті території України: загальна сума відкритих кредитів державним заводам і фабрикам перевищувала кредитування приватних підприємств майже в 500 разів [9, с. 147].

Така ситуація склалася внаслідок неухильного виконання банками директивних вказівок найвищих партійних і державних органів про систематичне посилення державних організацій в їх боротьбі на ринку з приватним капіталом [116, с. 66]. Приватні промисловці у зв'язку з цим все більше почали звертатися за кредитами до невеликих приватних фінансово-кредитних уста-

нов, провідну роль серед яких відігравали товариства взаємного кредиту (ТВК). Проте останні не мали досить коштів для задоволення потреб підприємців. За станом на 1 жовтня 1923 р. кредитування приватних підприємств склало 12,5 % від всіх кредитних послуг [1, с. 117]. Таким чином приватні промисловці вже в перші роки непу були поставлені в складні фінансові умови, оскільки відмова в наданні кредиту нерідко залишала підприємців без коштів, змушувала їх згортати виробництво.

Фінансове становище приватних підприємств значною мірою також залежало від податкової політики держави. Перший промисловий податок був поширений на території України ухвалою ВУЦИК і РНК УСРР від 26 липня 1921 р. «Про промисловий податок». Ним обкладались усі ненаціоналізовані промислові і торговельні підприємства, а також особисті промислові заняття, що велися з метою отримання прибутку. Податок складався з двох платежів – патентного і зрівняльного зборів. Патентний збір встановлювався залежно від величини підприємств. Зрівняльний збір стягувався зі всіх підприємств відносно однаково – 3 % з обороту щомісячно. Для промислових підприємств з механічним двигуном ціна патенту подвоюва-

лася. Підприємства, що проводили предмети розкоші, обкладалися додатковим збором [13; 1921. – № 16. – Ст. 476]. 14 лютого 1923 р. ВУЦИК затвердив Положення про державний промисловий податок, згідно з яким зрівняльний збір з підприємств був підвищений до 7 % з обороту, виробництво предметів розкоші обкладалося 12 %-м зрівняльним збором. Для визначення ставок патентного збору промислові підприємства поділялися на 12 розрядів по 5 поясах. Останній був поставлений у пряму залежність від чисельності працюючих, зростаючи в арифметичній прогресії зі збільшенням їх числа. Ставка патентного збору з підприємств залежала також і від поясу, в якому знаходилося те або інше підприємство, значно зростаючи від 5-го до 1-го [13; 1923. – № 9. – Ст. 151].

Найбільш відчутним для приватних підприємців став прибутково-помайновий податок, який в повному обсязі враховував усю сукупність їх прибутків. Введений в Україні ухвалою ВУЦИК в січні 1923 р., він стягувався за кожне півріччя з прибутків за попередні 6 місяців не лише з торговців і промисловців, але і з вкладників кредитних установ, підрядників, посередників, маклерів, утримувачів капіталу і цінних паперів. Розміри оподатковуваних доходів

встановлювалися дільничними податковими комісіями у складі податкового інспектора, представників виконкому ради профспілок і двох представників від платників. На додаток до окладів податку, особи, що мали майно, яке не становило предмету їх промислу (цінності в метали й дорогоцінних каменях, будови, екіпажі) обкладалися додатковим окладом [13; 1923. – № 1. – Ст. 10].

4 вересня 1923 р. Раднарком СРСР видав постанову «О принудительном размещении государственного 6 % выигрышного займа среди имущих слоев населения», згідно з якою всі приватні підприємці одночасно із сплатою прибутково-помайнового податку і з вибіркою патентів з промислового податку зобов'язані були придбати в касі Наркомфіну, в якій відбувалася сплата податку, облігації 6 %-ої виграшної позики. Кількість облігацій п'ятикарбованцевої гідності, що викуплялись підприємцями, залежала від розряду підприємств, значно зростаючи від 1-го до 16-го з них. Платникам прибуткового податку по 1-3 розрядах вручалася одна п'ятикарбованцева облігація, по 9-10 розрядах – 5 облігацій, по 16-у розряду – на суму рівну 25 % податку. Власники промислових підприємств, що отримали патент 1-го розряду, викупляли

одну облігацію, 5-6-го – десять, 9-го розряду – двадцять, 11-го – сорок, 12-го – п'ятдесят облігацій по 5 крб. кожна [11; 1923. – № 14. – Ст. 177]. Таким чином підприємцям доводилося двічі придбавати облігації так званої золотої позики при сплаті прибуткового податку і при отриманні патентів.

Друга сесія 2-го скликання ЦВК СРСР (жовтень 1924 р.) ввела в дію нове положення про державний прибутковий податок. Усі його платники ділилися на 4 категорії, з яких до третьої з них відносилися особи, що одержували прибуток від володінь промисловими і торговельними підприємствами, будовами, капіталами і від інших джерел доходу. Розміри окладів податку, значно збільшені для цієї категорії осіб, розділялися по розрядах і поясах місцевостей, де вони проживали. Обкладенню підлягала уся сукупність прибутків, отриманих за попереднє півріччя. Платники, які отримували прибутки зверх суми, вказаної Наркомфіном для кожного розряду і поясу, зобов'язані були надати в місцеву дільничну податкову комісію в певний термін точну декларацію про отримані ними прибутки. За неподання декларацій, несвоєчасну подачу або надання органам НКФ неповних відомостей за постановою губернських або повітових податкових комісій на таких

платників накладався штраф у розмірі до 200 крб. Подання декларацій, що містять свідомо невірні відомості, каралося за відповідними статтями Кримінальних кодексів союзних республік [11; 1924. – № 20. – Ст. 196].

Серйозного удару по підприємництву був завданий рішенням березнево-квітневого пленуму ЦК РКП(б) 1924 р. про максимальне скорочення кредитування приватного сектора [8, с. 3]. У світлі рішень цього пленуму українські банки згортали кредитування приватників, скорочували фінансування приватної промислової ініціативи. Приміром, кредитування підприємців місцевими філіями Промбанку до кінця 1924 р. зменшилося в 5 разів [4; Ф. 5451. – Оп. 10. – Спр. 272. – Арк. 296].

В цілому на оплату різного роду обкладень приватні підприємці повинні були виділяти близько 90 % всіх прибутків [1, с. 128]. Зростала недоїмка з підприємців, для стягування якої фінансові органи вживали найкрутіших заходів. Розмір пені складав 15 % в місяць. Фінінспекторам надавалося право вилучення касової виручки, товарів і матеріалів [17, с. 192]. Прагнучи зберегти свої підприємства в умовах зростаючого податкового пресу, багато підприємців вимушено було йти на порушення законів. Характерні

їх протиправні дії – приховування підприємств під виглядом промислових кооперативів, підкуп державних службовців, використання родинних зв'язків з метою уникнути обкладення і ін. [1, с. 129]. Певна частина підприємців продавали свої підприємства і переїздили до іншої місцевості.

Отже, становище що склалося з введенням нової економічної політики в країні відкривало дорогу відродженню і розвитку приватного підприємництва. Органи Радянської влади в Україні на початку 1920-х років створювали необхідні умови для цього, використовуючи економічні можливості приватного капіталу для відновлення зруйнованого громадянською війною і політикою «воєнного комунізму» народного господарства. В той же час, в міру зміцнення соціалістичного сектору господарства органи влади, господарські органи республіки, реалізуючи політику правлячої більшовицької партії, розгортають економічний тиск, що все посилюється, на приватників, поступово витісняючи їх з виробництва і товарообігу. В результаті різкого скорочення державного кредитування, податкового пресу на підприємців, в 1924 р. в Україні відбувається поступове згортання приватної промисловості.

Список літератури: 1. Бут О. М. Недержавний сектор промисловості в умовах нової економічної політики (1921 – 1928 рр.): моногр./ О. М. Бут, В. С. Бондаренко, К. В. Нікітенко–Донецьк: ТОВ «Юго-Восток ЛТД», 2008. – 355 с. 2. Волосник Ю. П. Розвиток приватнопідприємницької діяльності нової буржуазії в промисловості України в роки НЕПу / О. П. Волосник // Вісн. Харків. Нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна. – 2002. – № 556. – С. 157-163. 3. Диденко Г. Д. Рабочий класс Украины в годы восстановления народного хозяйства (1921 – 1925) / Г. Д. Диденко – К.: Изд-во АН УССР, 1962. – 373 с. 4. Державний архів Російської Федерації (ДАРФ). 5. Олійник М. М. Політика державних та партійних органів України щодо приватних підприємств у період непу / М. М. Олійник // Укр. істор. журн. – 2001. – № 1. – С. 16-29. 6. О порядке предоставления в аренду государственных предприятий: инструкция ВСНХ УССР от 23.09.1923 г. // Хоз-во Украины. – 1923. – № 3. – С. 4-7. 7. Перша Всеукраїнська нарада КП(б) У. Харків, 2-4 трав. 1921 р. // Комуністична партія України в резолюціях... – Т.1, 1918-1941. – К.: Політвидав України, 1976. – С. 130-160. 8. Пленум ЦК РКП(б). Москва, 31 мар. – 2 апр. 1924 г. // КПСС в резолюціях...: Изд. 8-е. – Т. 3. – М.: Политиздат, 1970. – С. 27-36. 9. Пиріг О. А. НЕП: більшовицька політика імпровазації: моногр. / О. А. Пиріг. – К.: Київ. нац. торг-екон. ун-т, 2001. – 312 с. 10. 33 РРФСР. 11. 33 СРСР. 12. Сокіл А. О. Податкова політика УРСР у роки непу / А. О. Сокіл // Вісн. нац. ун-ту внутр. справ – 2001. – № 15. – С. 163-168. 13. ЗУ УРСР. 14. Сушко О. О. Непмани: соціально-історичний тип приватних підприємців в УССР (1921 – 1928 рр.). – К.: НПУ, 2003. – 96 с. 15. Сушко О. О. Становлення та функціонування приватного підприємства в Україні періоду НЕПу (1921 – 1928 рр.): історико-теоретичний аспект: автореф. дис... д-ра. іст. наук (07.00.20.01) / О. О. Сушко. – К., 2004. – 31 с. 16. Тринадцатый съезд РКП(б). Москва. 23-31 мая 1924 г. // КПСС в резолюціях...: Изд. 8-е. – Т.3. – М.: Политиздат, 1970. – С. 37-129. 17. Трифонов И. Я. Классы и классовая борьба в СССР в начале нэпа (1921 – 1925 гг.): моногр. / И. Я. Трифонов. – Ч. II – Изд-во ЛГУ, 1969. – 288 с. 18. ЦДАВО України. 19. Шевердін М. М. Прибуткове оподаткування в Радянській Україні в період нової економічної політики: історико-правове дослідження / М. М. Шевердін // Підпр-во госп-во і право. – 2004. – № 11. – С. 72-76.

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНОВ УКРАИНЫ ПО РЕГУЛИРОВАНИЮ ЧАСТНЫХ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В ПЕРВЫЕ ГОДЫ НЭПА (1921-1924 ГГ.)

Черниченко С.А.

В статье освещено становление системы частного промышленного предпринимательства в Украине, содействие этому процессу издаваемых в тот период государственных законодательных актов. Наряду с этим, как показано в статье, по мере укрепления социалистического сектора хозяйства государственные органы усиливают экономическое давление на частников, ограничивают их деятельность, постепенно вытесняя из производства и товарооборота.

Ключевые слова: государственные органы, частное предпринимательство, арендаторы, экономическое давление, финансовое состояние.

REGULATING PRIVATE INDUSTRIAL ENTERPRISES DURING THE FIRST YEARS OF NEW ECONOMIC POLICY (1921-1924) BY THE PUBLIC AUTHORITIES OF UKRAINE

Chernichenko S.A.

The article describes the establishment of the system of private industrial enterprise in Ukraine and its support by the state legislative acts that were issued during that period. The article also shows that with the strengthening of the socialistic sector in economy, the state increases the economic pressure upon private entrepreneurs, limits their activity and gradually pushes them out of production and trading spheres.

Key words: public authorities, private enterprise, leaseholders, economic pressure, financial condition.

Надійшла до редакції 10.10.2011р.